

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

9. De tempore, quo preces horariæ persolui debent.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

breue tempus interrumpatur. Quidam generatim sentiunt, non esse repetendum etiam interruptum ad longum tempus. Sed probabilius videtur, quod Nauarrus, & Medina docent: quia interruptum ad longum tempus, videtur finire, non continuari.

Sextò quæritur, An qui Horariam precatione interrumpit per risum, iocos, aut sermones alioqui otiosos, & vanos, debeat eam repetere? Respondeo, minimè: ita Nauar. de orat. ca. 16. nu. 75. nisi quod dupliciter est peccatum; nimirum, peccationem interrumpendo sine iusta, & legitima causa, & otiosum verbum, aut vanum opus intermiscendo: sed in vtroque venialis tantum noxa contrahitur.

Septimò quæritur, An qui preces Horarias interrumpit animo, & voluntate non continuandi reliquum, quod superest; sed repetendi, quod est ante recitatum, Horariū pensum exsoluat, si postea continuet, nec repetat? Negant Nauar. de orat. ca. 16. nu. 73. & nu. 74. & Medina de orat. q. 16. versic. De tertio, eum satisfacere suo muneri, & officio: quoniam actus ultra mentem, & voluntatem non se protendit, ac fundit. Quidam alij generatim respondent eum suo officio satisfacere, etiam si nihil repetat; quia potest, inquit, voluntatem mutare, & ratum habere id, quod recitauit animo, & voluntate repetendi. Sed distinguendum est: aut enim is, cum ab initio coepit precatione Horariam recitare, in animo habuerat postea totum repetere; & tunc locum habet Nauarri, & Medinae sententia, aut initio non habuerat in animo iterare, sed reliquum continuare; & tamen postea animum, & voluntatem mutauit, quia statuit repetere, quod ante iam recitauerat, & tunc non cogitur repetere, licitum enim est nobis ab ea voluntate recedere, & pristinam reuocare. Verbi gratia, coepi recitare Tertie horæ preces, & eas interrupi animo & voluntate repetendi, quod dixeram, debeo postea repetere, vt Nauar. & Medina sentiunt; nam legi, & præcepto non satisfacio, cū in animo est mihi voluntas contraria non satisfaciendi. Si tamen interrupi, nec fuit in meo animo iterare, & postea cum precationem Horariam resumo, volo repetere, fas est mihi eam voluntatem mutare, ita vt nihil repetam, dum modo quod intermissum est, prosequar: nam totum quod est antea recitatum, valet, vt dicam in ferius ex sententia Nauarri. Et idem iuris est de sacro, quod quis in die festo audit ratione præcepti, quo tenetur: nam si initio in animo habet aliud sacrum audire, vt Ecclesie præceptum impleat, audire illud debet; siquidem nondum Ecclesie satisfecit. Si autem non statuit aliud audire; eo tamen audito, decreuit aliud audire, non cogitur alteri sacro interesse, est enim ei licitum à voluntate recedere, & ratum habere primum sacrum, quod audiuit. Item, si quis preces Horarias recitet voluntate legendi eas solum, non orandi, debet eas repetere: quia legere, non est orare.

Octauò quæritur, An idem iuris sit de cæteris, qui vel ratione voti facti, vel poenitentia à Confessario iniunctæ, vel Regulæ monasticæ debent aliquas alias preces recitare? Respondet Nauarrus, idem iuris esse nec immeritò, quoniam pre-

ces Canonice iustis de causis interrumpuntur, ergo & aliæ preces. Cum item alicui præceptum datur, vt quinque templa, vel altaria per vnum diem inuisit, illud obseruat, etiam si interruptis Horis, intra eandem diem id faciat. Hinc est, vt ij, qui quotidie recitare debent eas preces, quas vulgò vocamus Rosarium, Coronam, vel Psalterium B. Virginis, eas tuta conscientia persoluant, etiam si manè certam partem recitent, & aliam sub meridiem, & aliam ad Vesperam ob occupationes, quæ passim interdum incidere solent.

Nonò quæritur, An Diuinum officium incompletum, & iusta de causa interruptum, iterari, ac repeti debeat? Respondeo, minimè. Sic Nauar. tract. de orat. cap. 10. num. 42. & ca. 16. nu. 66. & sequentibus, nam legis, & præcepti substantia seruetur, etiam si interrumpantur preces, sic etiam Medina de orat. quæst. 19. ad finem.

Caput IX.

De tempore, quo preces Horariae persolui debent.

PRIMO quæritur, An certis, statisque horis Diuinum officium sit recitandum, vt canonum, siue iuris communis, cum priuatim à Clerico persoluitur? Respondeo, Clemens. 1. de celebr. Missarum constitutum esse, vt diurnum, & nocturnum officium, in Ecclesijs, publicè temporibus debitis persoluantur, siue sint Ecclesie, quas vocant Cathedralis, siue Collegiate, siue Regulares, in quibus de more concinuntur Horariae preces. Sic Glossa in illa Clementina. Sic Innoc. Hostien. Ioannes Andreas, & Abbas in cap. 1. de celebrat. Missarum. Sed quamuis ius nihil ibi constituerit de ijs, qui priuatim extra Chorū pensum Horarum exsoluunt, nihilominus tamen inter omnes conuenit iuris esse communis, vt etiam preces suis temporibus opportune recitentur, quod videtur colligi ex ca. de celebrat. Missarum.

Secundò quæritur, Quodnam sit opportunum tempus in quo cuiuslibet precationis Horarie, & Canonice pensum est persoluumdum? Consensus est omnium opinio, Primam recitari debere vna hora ante, vel post Solis ortum, cui consonat Hymnus:

Lam lucis orto sidere.

Tertiam, hora tertia à Solis ortu: Sextā, hora meridiana: Nonam, tertia post meridiem hora: Vesperianam, hora duodecima à Solis ortu: Completam verò, hora post Solis abscellum appetere iam nocte: Nocturnas vigilias cum laudibus matutinis ad mediam noctem, aut quarta vigilia noctis, hoc est, vna, duabus, tribusue horis ante ortum. Hæc sunt debita tempora secundum Canones, & iura. At verò vsu receptum est, vt singularem Horarum officia persoluantur, iuxta consuetudinem prouinciæ, vel patriæ.

Tertio quæritur, An satius sit preces Canonicas anteposendo recitare ob negocia, & occupationes sapius incidentes, quàm postponendo? Conueniunt omnes, satius esse anteposere, ob eam causam, quod attentius, studiosius, religiosius recitari soleant. Deinde, quia in cap. Presbyter, de celebrat. Missarum, & cap. Presbyter, dist. 91. consilium datur, vt Clerici varijs occupati negocijs, mane Diuinum

officium

officium, vsque ad Vespertium persoluant; & deinde suis rebus attendant. Vnde passim traditur ab omnibus, negligentia esse Horarias preces postponere, prouidentia vero praeponere. Obijciens id, quod Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, & Abbas in cap. 1. de celebra. Missarum, referunt de quodam Eremita, cui, cum ante tempus Diuini officium persoluebat, Angelus uuas acerbas deferebat, quas ederet; aliquando uero maturas porrigebat, aliquando marcentes. Et cum rogaretur Angelus, cur modò acerbas, modò maturas, modò marcentes uuas ipsi afferret: Respondit, quia ipse aliquando tempus Diuini officij praeueniebat, aliquando postponebat, aliquando opportunè seruabat. Ergo (inquiunt) Horarias preces praeponere iure non licet. Respondedo, iure suis temporibus singulas Horarias preces recitandas, nihilominus tamen cura conscientia absque ullo peccato ob negotia, & occupationes communes, & quae passim occurrunt, vel anteponuntur, vel postponuntur: praestat autem antepone. Ille uero Monachus, quia solitariam vitam agebat, suis temporibus Diuini officium persolueri iure cogebatur. Hinc etiam est, ut de quodam Episcopo memoratur ex Petro Damiano in epist. ad Desiderium de miraculis sui temporis, eum post obitum suum poenas in igne purgatorio perpeffum, quòd in aula Principis ueritatus, Diuini officij pensum minimè suis temporibus exsoluere consueuerat. Videlicet ille, uel plusquam par erat, aulam regiam frequentauerat; uel preces Horarias publicè in Ecclesijs tempestiue cantandas non curauerat, uel ipse priuatum eas plus a quo, & sine causa iusta anteponebat, uel postponebat.

Quarò quaeritur, Quomodo intelligatur id, quod dicitur in c. Presbyter. De celebra. Missar. c. Presbyter id est. Videlicet, ut Presbyter mane suae seruitutis pensum exsoluat, Primam, scilicet, Tertiam, Sextam, Nonam, & Vesperam. Quidam è quibus est Sylu. Hora. qu. 9. existimant eum locum sic esse intelligendum, ut Clericus negotijs implicatus, statim mane omne pensum Horarum exsoluat vsque ad Nonam, Vespertina exclusa: quod ita facere solent Clerici, qui in curia Romana commorantur. Sed certè eo loco etiam Hora Vespertina includitur, sic enim dicitur: Presbyter mane, Matutinali officio expleto, pensum seruitutis suae, uidelicet, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Vesperamque persoluat. Ergo licitum est Clerico negocijs, & occupationibus distento, mane omnes Horarias preces, etiam Vespertinam recitare. nec aliter eum locum Innocent. Hostiensis. Ioann. Andre, Abbas, & alij intellexerunt. **QV A E R E S,** quam habeant sententiam ea uerba, quae statim sequuntur: Ita tamen, ut horis competentibus, iuxta possibilitatem, aut à se, aut à scholaribus publicè compleantur. Nam si mane omnes Horariae preces recitari queunt: quorsum illud: *Ut horis competentibus compleantur?* Respondedo, his uerbis concedi Clerico, ut priuatum extra chorum mane Horarias preces peroret, & curet insuper, ut publicè in templo à ceteris Clericis Minoribus, quos ibi ius scholares appellat, tempestiue decantentur.

Quarò quaeritur, An Nocturnae uigiliae uña cum Matutinis laudibus priuatum à Clerico persolui

queant in Vespera diei proximè praecedentis, uidelicet hora uña, duabus, tribusue ante Solis occasum? Quaestionem mouet in primis, quòd non nisi in media nocte, aut ea transacta fundi, & recitari possunt. Deinde preces huiusmodi nocturnae ad diem subsequenter pertinent: ergo sicut diurnae preces sequentes, uidelicet, Prima, Tertia, Sexta, Nonam, ante mediam noctem recitari nequeunt, ita nec preces nocturnae: dies. n. subsequens, quod ad Diuini officium persolueudum spectat, incipit à media nocte, & producit vsque ad mediam noctem diei sequentis. S. Thom. quodlib. 5. ar. vi. ad 1. cum hanc quaestionem agitasset, respondit in hunc modum: *Si aliquis post dictas Vesperas, & Completorium, dicat Matutinas, si hoc faciat propter lasciuiam, ut quietius somno, & voluptati indulgeat, absque peccato non facit: Si uero propter necessitatem licite, & honeste occupationis, absque ullo peccato facit. Sic ille. Sed multis hoc difficile uidetur: nā fieret inde, ut integrum esset Clerico nocturnas preces recitare tribus horis, imò etiam quatuor ante obitum Solis: eo. n. tempore, aut paulò ante, precatio Vespertina, & Completa recitari solent, & possunt, cum tamen passim Romani Pontificis priuilegio, pluribus concedatur, ut & nocturnas, & matutinas preces hora uña ante Solis abscessu perorare queant. Quod si alioqui, ut ait S. Thom. iure tribus, aut duabus horis ante Solis occasum recitari possent, Romani Pontificis priuilegio opus non esset. Aiunt quidam Sancti Thomae locum sic esse accipiendum, precationibus Canonicis, uidelicet Vespertina, & Completa opportunè, & conuenienter iuri, recitatis uidelicet hora diei duodecima, & occumbente Sole, licitum esse Clericis Nocturnas preces, & Matutinas exsoluere: tunc enim persoluentur appetitibus iam noctis tenebris. At reuera hic sensus cum Sancti Thomae mente non congruit: nam eo loco quaerit, ut ipsius uerbis utar, *Utrū licet Clerico, qui tenetur ad Horas Canonicas, dicere Matutinas sequens diei de sero. Et ait: Respondedo: Si hoc faciat ob necessitatem licite, & honeste occupationis: puta si Clericus, aut Magister debet uidere lectiones suas de nocte, uel propter quid aliud huiusmodi, licitè potest dicere, & in alijs Horis Canonicis tempus praeuenire: sicut etiam hoc idem in solennib. Ecclesijs fit. Et ad primū respondens, ait: Dicendum, quòd quantum ad contractus, & alia huiusmodi, dies incipit à media nocte: sed quantum ad Ecclesiasticum officium, & solennitatum celebritates, incipit dies à Vesperis. Vnde si aliquis post dictas Vesperas, & Completorium dicat Matutinas, iam hoc pertinet ad diem sequentem. Ita Sanctus Doctor. Ex quo perspicitur sententiam eius fuisse, ut in Vespera diei praecedentis Nocturnae, & Matutinae preces, quae ad diem sequentem pertinent, cura conscientia persolui queant.**

Alij Sancti Thomae sic interpretantur: Ut statim post Vespertinam, & Completam preces recitatas, iure persolui queant Nocturnae, & Matutinae precationes, dummodo Vespertina, & Completa post Nonam suo debito tempore recitata soluta fuerint. Et quia precatio Nona recitari debet tribus post meridiem horis, sequitur, inquiunt, ut Nocturnum officium exsolui possit tribus horis à meridie, & tribus, duabusue horis ante Occidentem Solem. Verumtamen ne hoc responsum mihi probatur: neque enim cum iure ipso conuenit, iuxta quod Vesperti

na, & Completa preces recitari debent duodecima hora diei, & post Solis Occasum, vel paulò antè: Necitem cum Priuilegio Romani Pontificis, qui nonnunquam Clericis indulget, vt vna hora ante Solis occubitum nocturnum persoluant officium. Doctrina igitur, & sententia S. Thomæ illa mihi simplicior, & planior videtur esse; vt Nocturnum officium non quidem iure communi, sed consuetudine, & vsu pro more patriæ, siue prouinciæ cuiusque persolui queat à Clericis priuatim, statim, atq; Vespertina, & Completa preces recitatæ fuerint, eo tēpore, quo de more persoluantur, tribus videlicet, duabusue horis post meridiem elapsis. Hoc enim efficiunt S. Thomæ rationes, nempe quod Ecclesiasticum officium inchoetur in diebus festis, ab hora Vespertina: hoc enim in iure locum non habet: quia incipit officium, cum fit quotidianum à media nocte, & durat vsq; ad mediam noctem, in qua finitur, & definit: alioqui ratio S. Thomæ probaret Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam pertinentes ad diem sequentem, recitari iure posse, pridie ad Vesperam. Item, quod in celebrioribus Ecclesijs Nocturnæ preces, statim post Vespertinam, & Completam Horas de more publice decantari soleant. Deinde, quòd melius sit, Deo pensum Horarum anticipatò reddere. Item, quod debitori vitio non vertitur, si anticipata solutione creditori debitum reddat. Ex quo fit, meo iudicio, vt in ætate, iuxta consuetudinem in prouincia, vel patria receptam, Clericus Nocturnum officium persoluat in Vespera, videlicet hora vigesima secunda, aut statim post vigesimam primam secundum horologium Italicum; cui respondet, iuxta horologium Germanicum, Hispanicum, & Gallicum, hora quinta, vel quarta à meridie in ætate, & in hyeme secundum horologium Italicum, statim post horam vigesimam secundam, aut paulò ante vigesimam secundam: & iuxta horologium Germanicum, hora quinta, aut quarta pomeridiana. Hoc enim communi Clericorum vsu, & consuetudine receptum in multis Italiæ, & Hispaniæ prouincijs videmus: & triduo ante Pascha etiam publice in Ecclesijs, Nocturnæ vigiliæ, vna cum Matutinis laudibus decantantur, tribus, aut duabus horis ante Solis occasum. Et per Hispaniam vsu est introductum, vt in Ecclesijs Cathedralibus Canonici cantent ante Solis abscessum in choro Nocturnas preces, & Matutinas laudes per continuos septem, aut octo dies, in quibus recolitur anniuersaria celebritate festus dies Dominici corporis.

His tamen nonnulla opponuntur. Primò, Nocturnæ preces ad diem pertinent subsequenter, ergo nequeunt pridie recitari: alioqui enim omnes aliæ preces vnus diei pridie solui possent. Deinde, quia alioqui Prima, Tertia, & Sexta, iure quoque pridie ad Vesperam recitarentur. Respondet, in recitandis precibus Horarijs plurimum consuetudinem valere, quæ ius scriptum sepius ex toto abrogat, aut ex parte tollit. Consuetudo autem alicubi inualuit, vt Nocturnæ preces pridie ad Vesperam soluantur, non autem ceteræ diurnæ. Immo, vbi vsu approbatum non fuerit, vt Nocturnæ preces pridie recitentur in Vespera, recitari debent, tempore iure communi præ-

scripto. Deinde, huiusmodi argumentum nullius videtur esse ponderis, & momenti: eo enim conficeretur, Nocturnas preces ante mediam noctem non esse persoluedas, quia iure communi in media nocte recitari debent. Et ideo rectè S. Thomæ dixit, Ecclesiasticum officium nonnunquam, videlicet, meo iudicio, iuxta consuetudinem receptam in prouincia, vel patria, incipere à Vespertinis horis: quamuis reuera iure communi, initium sumat à media nocte. Verumtamen consuetudini standum est, quæ initio varia fuisse creditur pro varietate regionum. Et quia consuetudine introductum est, vt Nocturnæ preces ante Solis occasum recitentur; ideo hæc solum, non aliæ preces recitari possunt.

Secundò obijciunt: Quorsum ergo multis Clericis Pontificum priuilegium cōceditur, vt vna hora ante Solis occasum Nocturnas preces persoluant? Siquidem tuta conscientia tribus, aut duabus horis ante Solem occidentem recitari queunt? Respondet, priuilegium cōcedi, vt iuri communi derogetur, quod statuit preces nocturnas media nocte solui. Pontifex enim creditur iura scire, non speciales consuetudines religionum, aut locorum, & ita iuri derogat, non consuetudini; sinit enim consuetudines suum locum, & vim pristinam habere; nisi cum eas expressim tollit, & abrogat. Item non vbiq; vsus obtinuit, vt Nocturnæ preces pridie, tribus, duabusue horis ante Solis occubitum recitentur à Clericis; ac proinde Pontificum priuilegium locum habet in his regionibus, in quibus huiusmodi consuetudo nõ vigeret. Nam ibi Nocturnæ preces iure communi recitari nequeunt, nisi vel ad mediam noctem, aut saltem non nisi post Solis occasum: & priuilegium Pontificum dat facultatē, vt ibi hora vna ante Solis abscessum recitari possint. **SI QVÆRATUR**, vnde factum est, vt nocturnæ preces recitari queant, statim post Solis occasum, & non reliquum officium? Respondet, quia reliquum officium est diurnum, & nox, non dies, incipit ab occasu solis *c. a. de fer.*

Sextò quaeritur, Vbinam officium Ecclesiasticum finiatur? Cōmunis omnium est opinio, quod ad numerum precationum canonicarum spectat, totum officium Ecclesiasticum in precatione Completa terminari: ea enim, tanquam vltima, omnes septem Canonicas preces finit, & claudit: Vnde & nomen accepit. Quod verò pertinet ad tempus, vltra quod officium Ecclesiasticum differri, ac prorogari iure nequit, etiam conuenit inter omnes, illud in media nocte terminari, atque desinere: ita vt media nocte elapsa, recitari amplius iure non possit, si qua fuerit precatio canonica prætermissa, quæ ad diem præcedentem spectauerit. Sic Antonin. *part. 2. tit. 9. cap. 12. §. vltim. & part. 3. tit. 13. cap. 4. §. 4. Syluest. Hora. quaest. 9. dist. 6. Nauar. de orat. cap. 3. numer. 54. Obijcies*, Officium Ecclesiasticum in precatione Completa terminatur, & clauditur. Sed tempus huic precationi Horariæ iure conueniens est, quod inter Solis occasum, & appetentis noctis tenebras intercedit: ergo Officij Ecclesiastici tempus minimè ad mediam noctem vsque producitur. Respondet, tempus quod Completa congruit, esse totum illud temporis spatium, quod à Solis occubitu ad ipsas

vsque

vsque tenebras obscuræ noctis protenditur : & proinde cum precatio Completa sit totius Officij Ecclesiastici finis, & terminus; fit, vt appetentibus noctis obscuræ tenebris, totum Officium terminetur: quia tunc dies finitur, & definit ac proinde tunc Officium diurnū hora Completa claudit, ac terminat.

Septimò queritur, Vndenam Officium Ecclesiasticum incipiat? Respondent passim auctores putantes se S. Thomæ in hac parte sententiam se qui, quoad lib. 5. ar. vlt. ad 1. quod pertinet ad Horarium precatonum numerum, non esse dubium, quin à Vespertinis precibus sæpius inchoetur, vt reuera incipit in diebus festis solennioribus. Mihitamen videtur incipere à nocturnis vigilijs, iuxta Canones, & iura: nam officium Diuinum est quotidianum, & est nocturnum, & diurnum: ac proinde totum, viginti quatuor horarum spatio concluditur, & completur: ac verò officium in celebrioribus diebus festis habet duas Vespertinas preces, diei præcedentis, & sequentis. Sed illud habet dubitationem, à quota diei, ac temporis hora Officium Ecclesiasticum sit inchoandum: Quidam breuiter respondent iure communi initium sumere à media nocte, quoniam præcedens in media nocte terminatur: ergo eo etiam tempore incipit subsequens officium. Et hæc est communis opinio, vt refert Sylu. Hora. q. 9. dist. 6. Deinde, numerus Horarum Canonicarum à Nocturnis vigilijs incipit, sed tempus huiusmodi vigilijs iure deputatū, est media nox. His accedit, quod olim Nocturnæ preces media nocte, aut quarta noctis vigilia perfoluebantur. Alij senserunt iure communi in festis diebus solennioribus inchoari à Vespera diei præcedentis.

Verum ego assentior ijs, qui assentit tempus, vnde iure communi debet Ecclesiasticum Officium incipere non esse illud, quod post recitatas Vespertinas, & Completas preces proximè sequitur. Sed esse mediam noctem, quo tempore nocturnæ preces iuxta Canones, & iura recitari deberent: nisi esset vsu receptum, vt statim post Solis occubitu recitentur; & alicubi, vt vna, vel duabus, vel etiam tribus horis ante Solem Occidentem perfoluantur. Quod si in diebus festis celebrioribus numerus horarum, vt pridem admodum, à Vespertinis Horis sumit exordium, id non est, quia totum Officium ab Horæ Vespertinæ tempore suum capiat, ac ducat initium, sed quia officia celebriora, & solenniora duabus constant Vespertinis precibus, videlicet primis in die præcedenti, secundis in die sequenti, & hoc est, quod S. Thomas non obscurè testatur. Quare totum Officium Diuinum iure communi perfolui debet, eo tempore, quod est interiectum à media nocte præcedente, vsque ad mediam noctem subsequenterem.

Octauò queritur, An aliquod peccatum committat is, qui intra tempus iure præscriptum, preces Horarias canonicas, vel anteposit, vel postposit suo nutu, & arbitratu, cui omni careat causa legitima? Nam, quod iustus de causis circa omne peccatum anteponi, aut postponi queant preces prædictæ, nemo negat. Vmbertus in exposit. Regule S. Benedicti, vt testis est Syluest. Hora. quæstion. 9. dist. 6. lethale ea in re peccatum admitti dicebat.

Sed communi omnium consensu eius sententia rejicitur. Syluest. loco citato, Angel. Hora. numer. 22. Tota igitur quæstio est, an saltem venialis culpa admittatur; Id quidam affirmant, hoc inde comprobantes, quod si preces anteponantur, aut postponantur sine causa legitima, tempus singulis precibus deputatum non seruatur. Deinde, verba, quæ recitantur, minimè Officio Ecclesiastico respondent: Vt si quis Primæ Horæ officium, ante Solis ortum perfoluat, non conuenit, quod in Hymno dicitur: *Tam lucis orto filere:* multò minus, si Primæ Horæ preces longè post Solis occasum appetente media nocte recitentur. Similiter, si Completam precatonem, quis perfoluerit tertia quartæ noctis hora, non congruit id, quod in Hymno dicitur: *Te lucis ante terminum.* Et sic de cæteris precibus Horarijs. Alijs tamen in hoc nulla culpa esse videtur: nisi per contemptum Clericus id faciat, aut periculum illi sit, ne Horarias preces omittat, aut ne eas parum studiosè, attentè, & religiosè recitet: non quod contra Ius non faciat, sed quia consuetudini receptæ, & quæ Ius scriptum abrogare potest, inseruiat. Est enim vbique ferè in more positum, vt Prima absque vilo scrupulo ante ortū Solis recitetur. Teste item Syluestro, Tertia statim post Primam recitatur; item Prima post Martinas laudes in aurora recitatas perfolui solet in Capella Romani Pontificis. Et consuetudine, Sexta cum Tertia coniungitur, aut Nona cum Sexta, aut Vespertina cum Nona, & Completa cum Vespertina: itaq; secundum Canones, & iura Horariæ preces suis singulæ certis temporibus recitari debent, ac iuxta consuetudinem receptam recitantur, vt dixi. Hæc illi: quorum opinio probabilis est.

Obijcies id non conuenire ijs, quæ dicuntur in Hymnis Horarum. Respondent, sicut quotannis in Præfatione, quæ per totam Octauam Paschatis, & Pentecostes recitari solet, dicitur, *Hodierna die, &c.* Et nihilominus aptè ea verba dicuntur: licet etiam de ijs, quæ dicuntur in precibus Horarijs, idem est iudicium: Ea enim non referuntur ad tempora, in quibus talia verba recitantur, sed ad ea tempora, quæ significari, & ad memoriã reduci, vnà cum Ecclesia volumus.

Obijcies secundo, hinc fieri, vt absque vilo peccato Vespertinæ preces, & Completæ ante meridiem, & prandium quotidie recitari queant, tamen præueniendi tempus iusta desit causa: immò totius Officij penum simul summo mane cuique liceret extoluere, aut ad noctem vsque differre. Respondet, id nequaquam ex dictis confici: nam solum fatemur, eas Horarias preces simul recitari absque peccato, quando recitantur, prout moris est, etiam si tempora iure præscripta minimè seruentur. Est enim in hac parte potius consuetudini standum, quam iuri scripto. In more vero positum non est, vt Vespertinæ preces mane, aut ante prandium recitentur, nisi iustis de causis, ac multò minus vsu receptum est, vt totum officium simul perfoluatur absque iusta causa. Consuetudo igitur ferè vbique locorum, & gentium viget, vt certæ aliquæ horæ simul coniungantur, ac proinde anteponantur, aut postponantur, non tamen omnes.